MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

WERKDOCUMENT VOOR DE COORDINATIE COMMISSIE

Vernieuwing van de associatieovereenkomst tussen de E.E.G. en Afrikaanse landen.

Inleiding

In het eerste werkdocument van de Coördinatie Commissie, dat inmiddels door de Rijksministerraad is goedgekeurd, zijn in grote lijnen de uitgangspunten voor de Nederlandse standpuntbepaling in de Yaounde-heronderhandelingen vastgesteld. In aansluiting hierop heeft de werkgroep, waar nodig, deze uitgangspunten nader uitgewerkt. Bovendien heeft de werkgroep een standpunt voorbereid met betrekking tot die onderwerpen, welke in het eerste werkdocument wel zijn vermeld, doch waarover nog geen interdepartementale gedachtenwisseling had plaats gevonden.

Met betrekking tot een groot aantal onderwerpen kon door de werkgroep een eensluidend standpunt worden geformuleerd. Over een beperkt aantal onderwerpen - w.o. enige belangrijke - kon geen overeenstemming worden bereikt.

Teneinde de onderwerpen zo overzichtelijk mogelijk te presenteren, wordt in deze nota de volgende indeling aangehouden:

- Hoofdstuk I: in dit hoofdstuk worden de belangrijke onderwerpen aan de Coördinatie Commissie voorgelegd en toegelicht, waarover - mede in het licht van het P.V.-overleg te Brussel - een tijdige vaststelling of aanvulling van het Nederlandse standpunt vereist is, t.w.:

  a) de band tussen de herziening van het Raads-besluit inzake de associatie van Suriname en de Antillen en de afsluiting resp. inwerkingtreding van een nieuw associatieakkoord met de G.A.S.M.

© NA, 2.03.01 (Arch. AZ/KMP) (Nationaal Archief, Den Haag) inv nr. 2896
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S01609

b) het preferentievraagstuk.

c) enige belangrijke vraagstukken in verband met de vernieuwing van het Europees Ontwikkelingsfonds.

d) enige belangrijke vraagstukken in verband met de preferentieverlening in de landbouwsector.

- Hoofdstuk II: in dit hoofdstuk worden aan de Coördinatie Commissie voorgelegd:

  a) de onderwerpen, waarover in de werkgroep geen overeenstemming bestaat, maar waarbij voor de vaststelling van een Nederlands standpunt geen grote spoed is vereist.

  b) de onderwerpen, waarover de werkgroep een eensluidend standpunt heeft geformuleerd.

- Bijlagen: een meer gedetailleerde toelichting op de onderwerpen, vermeld in beide voorgaande hoofdstukken, is opgenomen in drie - hierbij gevoegde - bijlagen te weten:

  - voortzetting van de financiële steun aan de G.A.S.M. en de L.G.O. (bijlage I)
  - landbouw in de associaties (bijlage II)
  - recht van vestiging, diensten, betalingen en kapitaal, investeringsgaranties/-berekening, origineregels, ontsnappingsclausules en preferentievermindering ten behoeve van onderontwikkelde derde landen in het kader van vernieuwing van de associatie met de G.A.S.M. (bijlage III)

HOOFDSTUK I

a) Raads-besluit inzake associatie van Suriname en Antillen

De vraag is gesteld in hoeverre reeds in een vroeg stadium een band gelegd moet worden tussen de herziening

3f..

van het Raadsbesluit en de afsluiting resp. inwerkingtreding van een nieuw associatie-akkoord met de G.A.S.M. De werkgroep was van oordeel, dat er inderdaad gestreefd moet worden naar een gelijktijdige afsluiting c.q. ondertekening van resp. het nieuwe G.A.S.M.-akkoord en het nieuwe Raadsbesluit. Deze koppeling zou vroegtijdig in Brussel aan de orde gesteld moeten worden. De vertegenwoordigers van Suriname en de Antillen hebben toegezegd spoedig mededelingen te doen over door hen gewenste wijzigingen in het huidige Raadsbesluit.

b) Het preferentievraagstuk

- In het P.V.-overleg is reeds gebleken dat meerdere lid-staten een zeker verband leggen tussen de toekenning van nieuwe regionale preferenties voor halffabrikaten en eindprodukten en de eventuele totstandkoming van een mondiaal systeem, zonder daarbij aan deze band een min of meer verplichtende vorm te geven door zich nu reeds te verzekeren van de G.A.S.M. en L.G.O.-steun bij de totstandkoming van het mondiaal systeem. Met betrekking tot de "reverse preferences" bepleiten meerdere lid-staten de G.A.S.M. en L.G.O.-landen aan te moedigen - in feite dus vrij te laten - de "reverse preferences" af te schaffen.

- De werkgroep was van oordeel, dat in het nieuwe associatie akkoord aan een band met het mondiaal systeem een meer verplichtend karakter gegeven moest worden. Dit zou kunnen geschieden door opneming van een clausule inzake afschaffing preferenties, zodra het mondiaal systeem in werking treedt zonder nader aan te geven hoe en de mate waarin afgebroken moet worden. Mogelijk is eveneens een meer uitgewerkte clausule, die nader aangeeft hoe het opgaan van de regionale preferenties in het mondiale systeem dient te geschieden. De moeilijkheid hierbij is evenwel dat nog onvoldoende inzicht bestaat in de modaliteiten van het toekomstige mondiale systeem.

- Geen eenstemmigheid bestond over de vraag of de geassocieerde landen gedurende de nieuwe verdragsperiode - nog afgezien van de band met het mondiale systeem

reeds een aanvang moeten maken met de afbouw der "reverse preferences".

Meerdere leden van de werkgroep waren van oordeel, dat hiernaar wel gestreefd zou moeten worden zonder de geassocieerden evenwel hiertoe te verplichten. Hierbij werd overwogen, dat beide formuleringen welke in de P.V.-discussies zijn gebruikt - encourager sans pousser en encourager à supprimer - de G.A.S.M. en L.G.O. vrij laten om de "reverse preferences" al dan niet af te breken. In dit verband werd aangetekend dat de associatie als gevolg van gedeeltelijke of gehele opheffing van "reverse preferences" in strijd komt met art. 24 van het G.A.T.T. Hoewel waarschijnlijk een waiver ex art. 25 van het G.A.T.T. gemakkelijker verkregen kan worden naarmate een nauwere band wordt gelegd met een tot stand te brengen mondiaal systeem, moet niet uit het oog worden verloren dat aldus aan de tendens in de E.E.G. om met zeer onvolledige vrijhandelszone-of douaneunie-constructies genoegen te nemen (V.K.-arrangement, Spanje) steun zou worden verleend.

Andere leden van de werkgroep waren van mening, dat gedurende de nieuwe verdragsperiode in ieder geval een begin gemaakt moet worden met althans een gedeeltelijke afbraak der "reverse preferences", ongeacht het feit of men al dan niet in het nieuwe akkoord een verplichtende relatie aanbrengt met het mondiale systeem.

In algemene zin werd gesteld dat naast het budgettaire verlies voor deze landen in een aantal gevallen tevens nadeel voortvloeit uit het feit, dat deze nauwelijks koopkrachtige landen door hun eenzijdige oriëntatie op de E.E.G.-markt relatief te dure produkten moeten kopen, hetgeen eveneens een nadelige invloed op hun deviezenpositie heeft. Tenslotte werd er door de vertegenwoordigers van Suriname en de Antillen op gewezen, dat voor de niet-Europese Rijksdelen (aktieve handelsbalans met V.S. en passieve handelsbalans met E.E.G.) de handhaving

5/

van de verplichting tot instelling van "reverse preferences" een weinig aantrekkelijke aangelegenheid is.

c) Enige belangrijke vraagstukken in verband met de vernieuwing van het Europees Ontwikkelingsfonds

De besprekingen in de werkgroep hebben zich in hoofdzaak geconcentreerd op de toekomstige omvang van het Fonds en de wijze waarop de Fondsgelden moeten worden beheerd en aangewend. Met betrekking tot de omvang van het Fonds rees er alleen verschil van mening over de vraag in hoeverre het huidige plafond verhoogd moet worden, indien ook andere associé's daarin wensen te participeren (Oost-Afrika/Nigeria) en indien zou worden overgegaan tot samenwerking met de Afrikaanse Ontwikkelingsbank en met nationale ontwikkelingsbanken. Aangezien de beslissing hierover niet urgent is, zij verwezen naar Hoofdstuk II a) van deze nota.

In de werkgroep bleef verschil van mening bestaan over de volgende drie belangrijke onderwerpen, waarvoor een tijdige stellingname van Nederland is gewenst.

- Welke houding dient Nederland in te nemen ten aanzien van de verhouding leningen/giften uit het Fonds?

Een deel van de werkgroep achtte het raadzaam dat Nederland ten aanzien van de bepaling van de verhouding giften/leningen een soepele houding aanneemt. Nederland zou niet moeten aandringen op vermindering van het percentage schenkingen. Overwogen kan worden een verhoging van dit percentage als mogelijke concessie aan de geassocieerde landen achter de hand te houden, indien dit in de onderhandelingen wenselijk blijkt.

Andere leden van de werkgroep meenden echter dat juist gestreefd moet worden naar een verhoging van het percentage leningen. Ter bepaling van de gedach-

ten werd een percentage genoemd van 50. De leningsvoorwaarden zouden kunnen variëren van meer tot minder zachte. Het zou wenselijk zijn voor het toekennen van giften en leningen bepaalde criteria aan te leggen, waardoor het aantal door middel van een gift te financieren projecten zou verminderen. Deze criteria zouden betrekking hebben op de rentabiliteit van het projekt, de terugbetalingscapaciteit van het ontvangende land (betalingsaspect en deviezenaspect) en de invloed daarop van het te financieren project. Eventueel zou hierbij een herzieningsclausule kunnen worden opgenomen, op grond waarvan de verhouding leningen/giften na verloop van bijv. 2½ jaar opnieuw bekeken zou kunnen worden.

Als bezwaar tegen dit laatste werd aangevoerd dat dit ertoe kan leiden dat de G.A.S.M. de eerste jaren slechts projecten indienen die gelet op de gestelde criteria in aanmerking komen voor een gift, om dan tenslotte te demonstreren dat de criteria te strak zijn. De mogelijkheden van de Commissie om een dergelijke gang van zaken te vermijden zijn wellicht te beperkt.

Als argument voor meer leningen werd voorts aangevoerd dat de I.D.A. (die alleen leningen geeft) de hulp aan Afrika wil uitbreiden. Zou men teveel overhellen naar giften dan zou men wellicht de I.D.A. in de wielen rijden. Dit argument werd echter door de meerderheid van de werkgroep niet overtuigend geacht.

Tenslotte werd erop gewezen dat de verhouding leningen/giften nauw samenhangt met de vraag welke kant men uit wil met de hulpverlening uit het fonds : verschuiving van het accent naar rendabele projecten betekent een verhoging van het percentage leningen en vice versa (zie in dit verband de conclusies van de werkgroep inzake de besteding van het geld).

7/

- Dient de Nederlandse bijdrage aan het Fonds in verband te worden gebracht met de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven deelneemt in de door het Fonds te financieren studies, goederen-aankopen en uitvoering van werken?

Met name :

- Dienen er op enigerlei wijze maatregelen te worden nagestreefd ter verhoging van de deelname van het Nederlandse bedrijfsleven?
- Dient zeker te worden gesteld dat een deel van de Nederlandse bijdrage in Nederland wordt besteed?

Een deel van de werkgroep was van oordeel dat de Nederlandse bijdrage aan een derde Fonds mede afhankelijk is van de mate, waarin het Nederlandse bedrijfsleven deelneemt in de door het Fonds te financieren studies, goederen-aankopen en uitvoering van werken. De ervaring met het Fonds heeft tot dusver aangetoond, dat de bijdrage welke Nederland verstrekte, slechts zeer ten dele ten goede kwam aan het Nederlandse bedrijfsleven.

Andere leden van de werkgroep meenden dat de oorzaken van de ongelijke terugvloeiing vooral gelegen zijn in de omstandigheid dat het bedrijfsleven van de voormalige moederlanden (met name Frankrijk) in de oude koloniën beter is ingevoerd dan de bedrijven in de andere lid-staten. Zij was van oordeel dat de huidige regeling van de aanbestedingsprocedure en de hantering daarvan door de Commissie in het algemeen een faire internationale concurrentie mogelijk maken.

Enkele leden van de werkgroep bestreden dit laatste en stelden dat de relatieve achterstand van Nederland zijn oorzaak vindt in moeilijkheden bij de toepassing der bepalingen inzake het vestigingsrecht en kapitaalverkeer en in de omstandigheid dat landen als Italië en Duitsland door hun grote bilaterale

hulp beschikken over belangrijke drukmiddelen. Zij wezen voorts op het belang van grotere eenheden bij de aanbesteding (voorzover dit althans te rijmen is met ons streven naar de ontwikkeling van kleine industrieën). De Commissie zou erop toe moeten zien dat een projekt niet zodanig wordt "verknipt" in kleine onderdelen dat deelname alleen nog maar interessant is voor bedrijven ter plaatse.

Door de Vereniging van Nederlandse Aannemers in het Buitenland (NABU) en door de Nederlandse Werkgeversverbonden zijn voorstellen gedaan voor regelingen die de bestedingen van fondsgelden in Nederland gunstig zouden kunnen beïnvloeden. Over deze voorstellen werd in de werkgroep verschillend gedacht. Sommige leden van de groep meenden echter dat in ieder geval op enigerlei wijze zeker moet worden gesteld dat een deel van de Nederlandse bijdrage (minstens de helft) in Nederland wordt besteed. Van andere zijde werd gesteld dat een dergelijke binding verlammend zal werken op de activiteiten van het fonds en geheel zou afwijken van de beginselen van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid. Voorts werd gewezen op de bezwaren die ook in ander verband steeds zijn aangevoerd tegen feitelijke binding van de hulp.

- Dient de EEG-hulp gebonden te zijn aan besteding in de lid-staten?

De werkgroep wijdde hieraan een korte discussie. Opgemerkt werd dat de hulp uit het EOF thans niet volledig gebonden is. Dit is neergelegd in een notulenverklaring bij de Conventie van Yaounde.

Een deel van de werkgroep meende dat de besteding internationaal geheel vrij dient te zijn. Gewezen werd op de ongunstige ervaringen met binding van de hulp zoals door Amerika is toegepast t.a.v. de I.D.A. en op de omstandigheid dat de EEG-landen in de komende jaren zullen moeten bijdragen aan een internatio-

naal evenwicht der betalingsbalansen door kapitaalexport, die niet wordt gecompenseerd door vergroting van het overschot op de lopende rekening.

Andere leden pleitten voor binding van de hulp uit het E.O.F. Zij benadrukten de belangen van het eigen bedrijfsleven en herhaalden de hierbovengenoemde argumenten.

d) Enige belangrijke vraagstukken met betrekking tot de preferentieverlening in de landbouwsector.

Bij de uitvoering van de huidige Yaounde Convention heeft de landbouwparagraaf vrij grote moeilijkheden opgeleverd. Voor deze moeilijkheden zijn globaliter twee factoren aan te geven :

- In 1963 moest worden volstaan met een algemene en vage formulering van "rekening houden met de belangen van de associé's" voor die produkten, waarvoor nog een marktregeling moest worden vastgesteld (art. 11);
- Het bleek moeilijk om binnen het EEG-marktordeningssysteem handelspreferenties in te bouwen t.b.v. de associé's, voorzover dit prijsegaliserende heffingen kent.

In feite gelden de bezwaren in die zin, dat in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid de markt- en prijsregelingen niet mogen worden aangetast. Dit betekent dat aan de geassocieerde landen voor heffingsprodukten geen of geringe handelspreferenties kunnen worden gegeven, terwijl het die landen juist gaat om vergroting van hun landbouwexporten naar de E.E.G. Opgemerkt zij dat de G.A.S.M.-belangen bij de meest heffingsprodukten gering zijn.

Tegen deze achtergrond was de Werkgroep zich ervan bewust, dat zij bij haar onderzoek naar preferentiemogelijkheden voor landbouwprodukten in een nieuwe

GATT-overeenkomst enigszins rekening moest houden met precedentswerking bij andere geassocieerde en te associëren landen.

Afgezien van de gevallen, waarin de Werkgroep eenstemmig was of slechts t.a.v. uitvoeringsmodaliteiten nog nader tot elkaar moet komen, waren er in feite twee hoofdproblemen, waarover verschillen van opvatting zijn blijven bestaan.

Handelspreferenties.

- 1. Kunnen er handelspreferenties worden verleend op de variabele heffingen, die ter opheffing van het prijsverschil tussen de voor de E.E.G. vastgestelde prijs en de wereldmarktprijs zijn vastgesteld ? **De vertegenwoordigers van het** Ministerie van Landbouw acht in deze gevallen een preferentie onmogelijk, omdat hierdoor in principe het E.E.G.-prijspeil c.q. bescherming Europese boer zou kunnen worden aangetast. Een uitzondering zou volgens dit Ministerie kunnen worden gemaakt, wanneer de Gemeenschap voor een dergelijk produkt een grote invoerbehoefte heeft en de prijs niet ligt beneden de E.E.G.-richtprijs (rijst, maniok, tapioca). Ter verzekering van de voor de E.E.G. vastgestelde marktregeling zou per produkt in deze uitzonderingsgevallen kunnen worden overwogen de preferentieverlening kwantitatief te beperken.
  De overige leden van de Werkgroep zijn daarentegen van mening dat in principe juist wel een handelspreferentie op de variabele heffingen kan worden verleend, omdat zonder risico voor het E.E.G.-prijspeil c.q. bescherming van de Europese boer de mogelijkheid bestaat deze preferentie kwantitatief te beperken (heffingscontingenten).

11/

- 2. Het prix-conventionnel systeem.

- Omdat het verlenen van handelspreferenties in de landbouwsector - zoals hierboven is aangegeven - op grote bezwaren stuit, heeft de Europese Commissie het zgn. prix-conventionnel systeem geïntroduceerd. Door de E.E.G.-heffing niet te baseren op het verschil tussen de EEG-prijs en de wereldmarktprijs, maar op de EEG-prijs en een "overeen te komen" hogere prijs (zgn. prix-conventionnel), verkrijgt het geassocieerde land een economisch voordeel (n.l. geen of geringere subsidie tot de wereldmarktprijs nodig).
  Dit systeem wordt al toegepast in de associatie met Griekenland en maakt tevens onderdeel uit van de voorgestelde handelsregelingen met o.a. Tunesië en Spanje.

- De werkgroep was van oordeel, dat een goed afgewogen eindoordeel over het prix-conventionnel systeem in feite pas mogelijk is, zodra een standpunt is geformuleerd over de mate waarin het mogelijk is in de landbouwsector handelspreferenties te verlenen (hierboven onder 1).
  In eerste instantie derhalve kwamen in de werkgroep de volgende standpunten naar voren :

/ Landbouw

  - **de vertegenwoordigers van het Ministerie van / zijn tegen het "prix conventionnel" systeem omdat met een goede vaststelling ervan een stuk landbouwharmonisatie wordt ingevoerd, dat met de geassocieerde landen (Griekenland en Turkije uitgezonderd) juist niet tot stand gebracht mag worden.**
    Daarnaast is het Ministerie van Landbouw echter van mening dat in die gevallen, waarin voor heffingsprodukten geen handelspreferentie kan worden gegeven en waarvoor om politieke

12/

redenen toch een voorkeurspositie voor de geassocieerden moet worden ingebouwd, een bepaalde economische preferentie door middel van het prix conventionnel-systeem kan worden overwogen.
Hierbij wordt aangevoerd dat dit systeem in de ontwikkelingslanden, die in het handelverkeer veelal een ruilvoetverslechtering ondergaan, de stabilisatie van de prijzen bevordert.

- De vertegenwoordigers van de overige ministeries in de werkgroep achten dit prix conventionnel systeem onaanvaardbaar, omdat het in feite een verkapte budgetsteun is aan het geassocieerde land en omdat het geen vergroting van het marktaandeel inhoudt, hetgeen het hoofddoel moet blijven van bij preferentieverlenging in het handelsverkeer.

- HOOFDSTUK II

a) Met betrekking tot de volgende onderwerpen, waarover evenwel geen urgente standpuntbespreking is vereist, bleef verschil van mening bestaan in de werkgroep

Fonds

- Omvang derde Europees Ontwikkelingsfonds

De Werkgroep meende dat bij voortduren van de huidige beslotenheid van de communautaire hulpinspanning (d.w.z. beperking tot G.A.S.M. en L.G.O.) de omvang van het nieuwe fonds maximaal 730 miljoen r.e. voor 5 jaar dient te bedragen (gelijk aan EOF II). Zij was echter van oordeel, dat een nieuw element wordt ingebracht als de werking van het nieuwe fonds zou kunnen worden uitgebreid tot andere landen, met name Nigeria en Oost-Afrika. In dat geval zou overwogen moeten worden de omvang van het fonds wel te verhogen. Dit in de eerste plaats omdat door toetreding van deze twee bevolkingsrijke gebieden de spoeling voor de "oude" associé's anders aanmerkelijk dunner zou worden. Voorts betekent toetreding van Nigeria en Oost-Afrika een flinke stap in de richting van grotere openheid, zodat een extra ontwikkelingsinspanning ten behoeve van de geassocieerden dan beter past in het algemene Nederlandse ontwikkelingsbeleid. Het is overigens nog onzeker of Nigeria en Oost-Afrika voor een nieuwe associatieperiode om financiële hulp zullen verzoeken.

Naar de mening van een deel van de werkgroep zou een extra stimulans in de richting van een intensievere ontwikkelingssamenwerking kunnen zijn gelegen in inschakeling van nationale Afrikaanse ontwikkelingsbanken in de E.E.G.-hulpverlening, terwijl tevens samenwerking gezocht zou kunnen worden met de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AOB) wanneer dit instituut in de toekomst meer van de grond komt. Deze omstandigheden

14/

zouden dan een verhoging van de omvang van het fonds kunnen rechtvaardigen.

Tegen inschakeling van en steunverlening aan de A.O.B. werden van andere zijden verschillende bezwaren naar voren gebracht, t.w. dat:

- vijf G.A.S.M.-landen geen lid zijn van de A.O.B;
- de niet-G.A.S.M.-landen een stemmenoverwicht hebben;
- de A.O.B. daardoor, in tegenstelling tot haar pan-Afrikaanse opzet, zich teveel zou gaan concentreren op de associé's.

Tegen inschakeling van nationale ontwikkelingsbanken in Afrika rees geen bezwaar. Sommigen meenden echter dat deze niet zou mogen leiden tot verhoging van het fonds.

Een deel van de Werkgroep achtte het prematuur thans een uitspraak te doen over het bedrag van deze eventuele verhoging(en). Enkele leden van de groep meenden dat de totale omvang van het fonds in ieder geval een bedrag van 830 miljoen r.e. niet mag overschrijden.

- Is het gewenst de Europese Investeringsbank de gelegenheid te geven zelfstandig "zachte" leningen uit fondsmiddelen te verstrekken voor rendabele projecten?

Dit zou de industrialisatie in de associé's kunnen bevorderen. Tegen deze gedachte werd aangevoerd dat dit tot grote competentiemoeilijkheden tussen de Commissie en de Bank zou leiden en in feite neer zou komen op een motie van wantrouwen tegen het beheer door de Commissie. Voorts lijkt de Bank, als zuiver commerciële instelling, minder geschikt deze vorm van ontwikkelingshulp te verlenen.

Landbouw

- excedentaire produkten: het merendeel van de werkgroep was van mening, dat voor een produkt waarbij een overschotsituatie bestaat en waarbij de prijs zich beneden de richtprijs beweegt naderend tot het niveau van de interventieprijs (zuivel, suiker, zachte tarwe) in het geheel geen preferentie kan worden verleend. Het Directoraat-Generaal van Industrie en Handel bepleit - ook zou het alleen maar om optische redenen zijn - ook in deze gevallen een geringe preferentie mogelijkheid open te houden.

b) Conclusies

Over onderstaande punten werd een unaniem oordeel van de werkgroep verkregen.

Fonds

1. Bij voortduren van de huidige beslotenheid van de communautaire hulpinspanning (d.w.z. beperking tot hulp aan de G.A.S.M. en L.G.O.) dient de omvang van het nieuwe Fonds maximaal 730 miljoen r.e. te bedragen voor 5 jaar (gelijk aan E.O.F. II). Onder bepaalde omstandigheden zou in een later stadium kunnen worden overwogen dit bedrag te verhogen; zie hiervoor de vraagpunten inzake het fonds, sub IIa.

2. Uit het oogpunt van zuiverheid van de plafondbepaling dient Nederland zich op het standpunt te stellen dat alle vormen van hulpverlening voortaan geheel uit het eenmaal vastgestelde fonds worden gefinancierd, zulks met uitzondering echter van de steun die door de E.I.B. wordt verleend.

3. De Nederlandse bijdrage in het Fonds dient procentueel niet hoger te zijn dan thans het geval is.

4. Eventuele verhoging van het Fonds zou in de eerste plaats moeten worden gezocht in een vergroting van

de Italiaanse bijdrage, die thans aan de lage kant is.

5. Aan de Commissie zou moeten worden verzocht een studie te maken van de behoeften van de G.A.S.M. Het is gewenst dat de Commissie bij het maken van een prioriteitenoverzicht de resultaten verwerkt van reeds door de Wereldbank, de E.C.A. en de U.N.-Commission for Development-Planning gemaakte studies.

6. Bij het besteden van de hulp zullen in elk geval twee sectoren meer nadruk moeten krijgen, te weten:

- onderwijs en kennisoverdracht in het algemeen;
- de direct-produktieve sector, waarbij het accent onder meer zal moeten vallen op de ontwikkeling van kleine (agrarische) industriële bedrijven, ter voorziening van de eigen markt.

7. Er moet worden nagegaan op welke wijze de in Europa aangewezen researchcapaciteit beter ingeschakeld kan worden ten behoeve van de Afrikaanse ontwikkelingsbanken.

8. Het lijkt in het algemeen niet gewenst van te voren bedragen voor bepaalde activiteiten van het Fonds te "earmarken". Voor uitgaven voor minder rendabele projecten zou daarentegen wèl een plafond moeten worden gesteld.

9. De "prijssteun" behoort te verdwijnen. In plaats daarvan zou in het Fonds een bepaald bedrag kunnen worden gereserveerd voor steun in bijzondere gevallen. Desgewenst zou dergelijke steun ook ten goede moeten komen aan de L.G.O.

10. Tegen een steunstelsel, als thans is voorzien voor de oliën en vettensector, bestaat bezwaar. Wij zullen moeten trachten van dit systeem af te komen. Mocht dit niet lukken dan moet in ieder geval worden voorkomen dat deze vorm van steun als precedent wordt beschouwd voor steun in andere sectoren, waarvoor een oplossing moet worden gezocht in het in de vorige alinea genoemde systeem.

11. Voor de verdeling van de hulp onder de associé's kan, niettegenstaande bepaalde bezwaren, het beste de huidige toestand worden gehandhaafd, d.w.z. de hantering van een interne verdeelsleutel door de Commissie.

12. Het is gewenst bij de G.A.S.M. druk uit te oefenen om bij de keus van projecten vooral het oog te houden op projecten die voor verscheidene van hen (en eventueel niet-geassocieerde buurlanden) van belang zijn.
Ook de Commissie dient aan dit aspect aandacht te geven.

13. Het aandeel van Suriname en de Nederlandse Antillen dient minstens gelijk te blijven. Taktisch zou dit kunnen worden bereikt door te stellen dat het feit dat Nederland bereid is om -ceteris paribus- de omvang van het Fonds en met name het Nederlandse aandeel daarin ongewijzigd te laten, impliceert dat het aandeel van Suriname en de Nederlandse Antillen gelijk blijft.

14. Er zal gezocht moeten worden naar methoden teneinde verbetering te brengen in de "follow-up" bij projecten.

15. De Commissie zou bij toewijzing van projecten sterker gebonden moeten zijn aan kwalitatieve normen.

16. Er dient gestreefd te worden naar intensieve samenwerking met andere donors.

17. Onder voorbehoud van nadere uitwerking van de uitvoeringsmodaliteiten en met de aantekening dat het huidige bedrag van 70 miljoen r.e. voldoende ruimte biedt voor deze nieuwe taak, kan worden ingestemd met het voorstel van de Europese Investerings Bank, t.w. het verschaffen van financiële hulp (leningen en kapitaaldeelname) aan industriële ondernemingen die in de geassocieerde landen willen investeren.

18. Akkoord met het voorstel van de Bank om de mogelijkheden voor het verlenen van rente-bonificaties te versoepelen.
Overwogen zou kunnen worden het huidige percentage van 3% enigszins te verhogen.

Landbouw

- naast een algemeen artikel over de landbouw, ter vervanging van het huidige artikel 11, is het mogelijk om concrete verplichtingen in de landbouwsector op te nemen in aparte protocollen, gehecht aan de nieuwe conventie;
- voor de landbouwprodukten vallende buiten het gemeenschappelijk landbouwbeleid, geldt in principe lidstaat-behandeling;
- geen preferenties zullen worden verleend in de landbouwsector door verhoging van de E.E.G.-drempelprijzen;
- voor een aantal tropische landbouwprodukten zal een verlaging van het buitenrecht worden bepleit;
- met betrekking tot de invoerrechten bij tariefprodukten, tariefheffingsprodukten en met betrekking tot het vaste deel bij de verwerkte heffingsprodukten en de zgn. industriele landbouwprodukten (235 produkten) geldt voor de associé's in principe lidstaat-behandeling;
- een preferentie op de variabele heffing kan worden verleend in geval de Gemeenschap voor het betreffende produkt een invoerbehoefte heeft en de prijs in de E.E.G. zich niet beweegt beneden de richtprijs;
- bij te verlenen handelspreferenties aan de associé's kan worden overeengekomen om deze aan bepaalde hoeveelheden te binden.

- speciale aandacht moet worden gegeven aan een zo goed mogelijk entrée op de E.E.G.-markt voor die verwerkte landbouwprodukten waarvoor de Gemeenschap t.b.v. de industrialisatie in de geassocieerde gebieden Fondsgelden heeft aangewend.

Vestiging, diensten, kapitaal en betalingsverkeer, vrijwatingsclausules, origineregeling

- nader gepreciseerd moet worden dat wettelijke en administratieve regelingen en administratieve praktijken, die strijdig zijn met het beginsel van non-discriminatie, zoals weergegeven in art. 29 (vestiging en diensten) en art. 37, lid 2 (investeringen en daaruit voortvloeiend kapitaalverkeer), moeten worden opgeheven;
- op het reciprociteitsbeginsel (art. 29, lid 3) zouden bepaalde vooraf omschreven uitzonderingen mogelijk moeten zijn. Moeilijkheden bij de uitvoering van dit artikel zullen opgelost kunnen worden door de hieronder vermelde "procedure de bons offices";
- de meestbegunstigingsclausule van art. 30 dient eveneens betrekking te hebben op de bepalingen inzake investeringen en daaruit voortvloeiende kapitaalbewegingen, tenzij in deze reciprociteit gevraagd wordt;
- gepoogd zal moeten worden om de zinsnede "binnen de grenzen van zijn bevoegdheid terzake" in art. 35 (vrijheid betalingsverkeer) te schrappen. Indien zou blijken dat door deze schrapping het bestaan van de franc-zône regelingen fundamenteel zouden worden aangetast, zou hierboven genoemd standpunt kunnen worden herzien;
- ter waarborging van een non-discriminatoire uitvoering van de bepalingen op bovenvermelde ge-

bieden, kan ingestemd worden met de Belgische suggestie om een "procedure de bons offices" in te stellen, welke niet alleen zou gelden voor de verdragsluitende partijen, maar ook voor particulieren. Ook een arbitrageprocedure - die reeds bestaat - zou in meer uitgewerkte vorm niet uitgesloten moeten worden voor dit soort gevallen;

- de uitvoeringsbesluiten (van 13 G.A.S.M.-landen die tot de franc-zône behoren) inzake liberalisering van het kapitaalverkeer per 1 juli 1967 zijn in strijd met de bepalingen van de Yaounde-overeenkomst (art. 35 lid 2 en art. 37) en moeten derhalve zo worden gewijzigd dat de bestaande discriminatie wordt opgeheven;

- de bepalingen over het deviezenverkeer (art. 37 lid 1) dienen een zo dwingend mogelijk karakter te krijgen. Indien zou blijken dat hierdoor het systeem van de franc-zône fundamenteel zou worden aangetast, zou bovengenoemd standpunt herzien kunnen worden;

- er bestaat geen behoefte om de scheepvaart aan de orde te stellen. Wel kan het probleem van de landingsrechten in deze gebieden aangesneden worden, tenzij dit fundamentele interpretatieproblemen zou oproepen in verband met de vestiging en dienstenbepalingen en zonder deze kwestie in het Verdrag zelf op te nemen;

- de Commissie en de juridische dienst van de Gemeenschappen zullen in een vroeg stadium zich moeten uitspreken over de vraag of voor de looptijd van de nieuwe overeenkomst de huidige vrijwaringsclausules (art. 13, lid 2 en art. 5 Intern. Toepassingsakkoord) nog kunnen worden gehanteerd, aangezien de Lidstaten onderling na 1970 geen

beroep meer kunnen doen op artikel 226;

- Suriname en de Antillen zullen hun concrete origineproblemen nog toelichten. Nagegaan moet worden welke mogelijkheden er zijn om in speciale gevallen uitzonderingen op de E.E.G.-bepalingen toe te staan;
- bestudering van het originevraagstuk lijkt pas actueel zodra enig inzicht bestaat in het toekomstig handelspolitiek regiem van de nieuwe overeenkomst.

Met betrekking tot de belangen van derde onderontwikkelde landen stelt de werkgroep de volgende benadering voor:

i. Voor tenminste twee produkten waarvoor hoge rechten bestaan, t.w. palmolie en "café vert", zullen de preferenties van de G.A.S.M. aanmerkelijk afgezwakt moeten worden.

ii. Aan het eind van de onderhandelingen zal bij wijze van een geste aan de andere onderontwikkelde gebieden, een verlaging van het T.D.C. moeten worden doorgevoerd voor enige tropische produkten, waarvoor reeds lage rechten bestaan.

iii. De mogelijkheid moet worden voorbehouden om het T.D.C. voor tropische produkten te verlagen of te schorsen in gevallen waarin in mondiale overeenkomsten voor de G.A.S.M. bevredigende oplossingen zouden zijn verkregen.

iv. In gevallen, waarin een onderontwikkeld derde land met ernstige verstoring van zijn handel met de E.E.G. te kampen heeft èn in gevallen waarin de G.A.S.M. voldoende "konkurrenzfähig" zijn geworden, moet de mogelijkheid open staan om de preferentiële status van de G.A.S.M. opnieuw te toetsen. De Gemeenschap is uiteraard autonoom inzake de hantering van het buitentarief,

maar een vastlegging van deze uitgangspunten is zinvol in verband met consultaties over deze gevallen met de G.A.S.M. Bovendien heeft een dergelijke verklaring betekenis in verband met de presentatie tegenover de andere onderontwikkelde landen.

v. Bij de behartiging van de belangen van derde landen moet niet uit het oog worden verloren, dat vele met de E.E.G. verbonden landen - waaronder Suriname - aanzienlijke bedragen hebben geinvesteerd in de ontwikkeling van de produktie.

vi. Van de zijde van Suriname zullen nog concrete inlichtingen verstrekt worden met betrekking tot produkten waarvoor een verlaging nadelig voor Suriname zou uitvallen. Hierbij wordt gedacht aan Rijst, bananen, citrus (sinaasappelen, citroenen) advokaten.

22 november 1968